

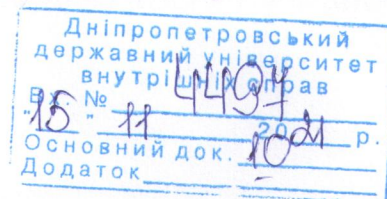
До спеціалізованої вченої ради
Д 08.727.04
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

В І Д Г У К
офіційного опонента кандидата юридичних наук
Міщанинця Олександра Миколайовича на дисертацію
Кузика В'ячеслава Васильовича «Кримінологічні засади діяльності
підрозділів протидії наркозлочинності Національної поліції України»,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за
спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія;
кримінально-виконавче право

Актуальність теми дослідження В. В. Кузика обумовлюється багатьма чинниками: з одного боку наркозлочинність на території України характеризується високим рівнем професіоналізму, мобільністю, відсутністю прив'язаності до будь-якого місця, транснаціональними зв'язками, високою технічною оснащеністю, проникненням у владні структури та масштабною протидією правоохоронним органам, підпорядкуванням кримінального середовища, а з іншого – необхідністю вжиття координальних заходів реагування на виявлені криміногенні чинники.

В органах Національної поліції України (далі – НПУ) провідну роль щодо запобігання незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів відведено підрозділам протидії наркозлочинності (боротьби з наркозлочинністю, карного розшуку, стратегічних розслідувань). Саме підрозділи боротьби з наркозлочинністю як підрозділ кримінальної поліції виконує найбільший обсяг роботи у напрямі протидії наркозлочинності.

Про актуальність вказує й недосконалість нормативно-правового регулювання запобіжної діяльності підрозділів боротьби з наркозлочинністю, відсутність теоретичної розробленості проблеми запобігання кримінальним

правопорушенням підрозділами боротьби з наркозлочинністю, а також неефективна організація запобіжної діяльності цих підрозділів.

Автор правильно визначив мету та завдання дослідження, обрав відповідну методику його проведення. Саме тому **обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність не викликають сумніву.** Автором опрацьовано значну кількість (190 одиниць) літературних джерел, присвячених як сучасному стану розробленості проблем, пов'язаних з діяльністю підрозділів протидії наркозлочинності НПУ, так й проблемам протидії наркозлочинності. При цьому автор висвітлив позиції провідних вчених-криміналістів та кримінологів, детально проаналізував ступінь їхньої аргументованості, виклав своє бачення цих позицій, а також ретельно вивчив стан розв'язання питання щодо запобіжної діяльності підрозділів НПУ.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є одним із перших комплексних монографічних досліджень кримінологічних засад діяльності підрозділів протидії наркозлочинності НПУ, у якій сформульовано низку нових теоретико-прикладних положень і висновків, які відповідають змістовним ознакам наукової новизни роботи.

Зміст, структура дисертації, коло розглянутих в ній питань та сформульовані результати й пропозиції свідчать про те, що автор провів глибоке наукове дослідження. Достовірність та обґрунтованість висновків забезпечені за рахунок використання автором загальнонаукових та спеціальних методів, зокрема: діалектичний – для розкриття сутності запобіжної діяльності підрозділів протидії наркозлочинності НПУ, а також для встановлення ролі цих підрозділів при реалізації завдань запобігання злочинності (підрозділи 1.2, 1.3, 2.2, 3.1, 3.2); формально-логічний – для систематизації наукових поглядів на досліджувану проблематику, розкриття змісту понять та категорій, обґрунтування запропонованих дефініцій (підрозділи 1.1-1.3, 3.1-3.2); системно-структурний – для визначення місця

запобіжної діяльності підрозділів протидії наркозлочинності НПУ в системі протидії наркозлочинності, а також для аналізу системи заходів профілактики, попередження та припинення кримінально протиправних посягань підрозділами протидії наркозлочинності НПУ (підрозділи 1.2, 3.1, 3.2); логіко-семантичний – для розроблення понятійного апарату діяльності підрозділів протидії наркозлочинності НПУ щодо запобігання кримінальним правопорушенням (підрозділ 1.2); історичний – для дослідження історичних передумов створення та діяльності підрозділів протидії наркозлочинності НПУ (підрозділ 1.3); порівняльно-правовий (компаративістський) – для аналізу нормативно-правових актів України, які є правовою основою діяльності підрозділів протидії наркозлочинності НПУ (підрозділ 2.1); соціологічний – при анкетуванні працівників підрозділів протидії наркозлочинності НПУ (розділи 1–3); статистичний – при узагальненні показників діяльності підрозділів протидії наркозлочинності НПУ (підрозділи 2.2, 3.1, 3.2); моделювання – для визначення перспективних напрямів удосконалення й оптимізації організації діяльності підрозділів протидії наркозлочинності НПУ (підрозділ 2.2); метод контент-аналізу – для вивчення та аналізу аналітичних матеріалів оперативно-службової діяльності підрозділів протидії наркозлочинності НПУ (підрозділи 1.3, 2.2., 3.1, 3.2).

У науковій роботі використано праці вітчизняних і зарубіжних учених у галузі кримінології, кримінального права, криміналістики, оперативно-розшукової діяльності. Законодавчим підґрунтям роботи є кримінальне, кримінально процесуальне, адміністративне, оперативно-розшукове законодавство та інші законодавчі акти України.

Дисертаційне дослідження характеризується логікою побудови роботи, що відображається в його плані (структурі) і є підтвердженням того, що автор досить вдало обрав і всебічно розкрив обрану тему.

У розділі 1 «Теоретичні засади запобіжної діяльності підрозділів протидії наркозлочинності Національної поліції України» досліджено

сучасний стан розробленості зазначеної проблеми, виокремлено теоретичні засади визначення запобіжної діяльності підрозділів протидії наркозлочинності НПУ та надана їх характеристика як суб'єктів запобігання злочинності.

Аналізуючи праці дослідників з проблем протидії кримінологічними засобами незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів дисертант зробив висновок про те, що на сьогодні не знайшли належного теоретичного висвітлення питання кримінологічної діяльності підрозділів протидії наркозлочинності НПУ, а також відсутні комплексні монографічні сучасні дослідження із зазначеної проблематики (С. 39-40).

Автором було досліджено такі категорії, як «наркозлочинність», «наркобізнес», «наркоманія», «антинаркотична безпека» (С. 44-62). Дуже важливим, на нашу думку, є визначення категорії «антинаркотична безпека», тобто стан захищеності особи, суспільства та держави від кримінально протиправних посягань та інших кримінологічних загроз, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, а також наслідків, пов'язаних з цими загрозами (С. 62).

Дисертантом акцентована увага й на визначенні запобіжної діяльності підрозділів протидії наркозлочинності НПУ, яку він визначає як діяльність підрозділів по боротьбі з наркозлочинністю НПУ та інших підрозділів кримінальної поліції (карного розшуку, стратегічних розслідувань), які систематично, комплексно проводять пошукові, оперативно-розшукові, адміністративні, кримінально-процесуальні та інші заходи (дії) превентивного призначення, спрямовані на окремі групи та конкретних осіб, які схильні до вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, та/або мають кримінально протиправні наміри щодо їх вчинення, або розпочали кримінально протиправну діяльність з метою мінімізації криміногенних чинників та корекції поведінки осіб, схильних до

вчинення цих правопорушень, недопущення вчинення кримінальних правопорушень на різних стадіях кримінально протиправної діяльності, а також мінімізації наркоманії в країні (С. 80).

З урахуванням того, що ефективність запобігання наркозлочинності залежить від дії умов такої ефективності, яка виявляється в тому, що вони використовуються під час запобіжної діяльності правоохоронних органів та впливають на її результати, дисертантом визначені умови ефективності запобігання наркозлочинності, які класифіковані на об'єктивні та суб'єктивні, загальні та приватні (С. 80-83).

Досліджено й сучасний стан існування наркозлочинності в країні та стан протидії їй підрозділами протидії наркозлочинності НПУ. Автором зазначено, що сучасний стан існування наркозлочинності в країні характеризується негативними тенденціями щодо поширення цього суспільно небезпечного явища. Кількісні показники не відображають реального стану розповсюдження зазначеного явища, оскільки кримінальні правопорушення, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, характеризуються високою латентністю (С. 94).

У розділі 2 «Правове регулювання та організація запобіжної діяльності підрозділів протидії наркозлочинності Національної поліції України» розглянуто правову регламентацію та організацію запобіжної діяльності підрозділів протидії наркозлочинності НПУ.

Дисертантом визначено основні напрями удосконалення правового регулювання запобіжної діяльності підрозділів протидії наркозлочинності НПУ: 1) розробка та прийняття нормативно-правового акта, який би регламентував загальні засади протидії злочинності, який безпосередньо повинен мати превентивне значення, а також Закону України «Про профілактику алкоголізму, наркоманії та токсикоманії»; 2) на регіональному рівні прийняття комплексних програм профілактики незаконного обігу

наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів; 3) розробка та прийняти нормативно-правового акту МВС України, який би регламентував діяльність кримінальної поліції в цілому та окремих його оперативних підрозділів щодо запобігання кримінальним правопорушенням; 4) розробка та прийняття нормативно-правового акту НПУ, який би регламентував структурно-функціональну побудову підрозділу боротьби з наркозлочинністю, його основні завдання та функції, загальні засади діяльності цього підрозділу щодо протидії наркозлочинності, у тому числі й щодо запобігання їй; 5) передбачення в Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні питання щодо взаємодії органів досудового слідства та оперативних підрозділів під час запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (С. 127).

Крім того, було були визначені критерії оцінки запобіжної діяльності підрозділів протидії наркозлочинності НПУ повинні бути покладені наступні кількісні та якісні показники: 1) думка громадськості щодо роботи зазначених підрозділів і стан наркозлочинності та наркоманії на території оперативного обслуговування (на підставі аналізу матеріалів соціологічного опитування, засобів масової інформації, правозахисних організацій та інших недержавних установ тощо); 2) кількість виявлених підрозділами протидії наркозлочинності НПУ осіб, від яких у зв'язку з їх кримінально протиправною діяльністю в минулому, антигромадським способом життя або поведінкою можна очікувати вчинення наркозлочинів та стан профілактичної роботи з ними; 3) кількість фактів попередження підрозділами протидії наркозлочинності кримінальних правопорушень щодо осіб, які мали намір вчинити збут наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів; 4) кількість виявлених зазначених кримінальних

правопорушень, які були припинені працівниками оперативних підрозділів на стадії готування чи замаху; 5) кількість виявлених та притягнутих до кримінальної відповідальності осіб, які входили до складу організованих груп та злочинних організацій, та займалися наркобізнесом; 6) кількість виявлених нарколабораторій на території оперативного обслуговування; 7) кількість виявлених каналів розповсюдження наркотиків, у тому числі з використанням мережі Інтернет, зі встановленням легалізації (відмивання) коштів, здобутих від незаконного обігу наркотиків (С. 135-136).

Також, за результатами дослідження інформаційно-аналітичного забезпечення запобіжної діяльності підрозділів протидії наркозлочинності НПУ запропоновано створення Єдиної інформаційної системи правоохоронних органів, яка б включала в себе не лише статистичні дані щодо злочинності або окремих її видів, а й дані щодо кримінологічних чинників злочинності та її окремих видів, а також залучати до аналітичної роботи колишніх працівників підрозділів по боротьбі з наркозлочинністю МВС України з числа пенсіонерів, які за своїми професійними, аналітичними та іншими якостями могли б здійснити аналіз стану наркозлочинності на території оперативного обслуговування, визначити тенденції поширення окремих видів наркозлочинів та чинники, що впливають на існування наркозлочинності, на певній адміністративно-територіальній одиниці та запропонувати можливі шляхи протидії їй (С. 143).

У розділі 3 «Форми запобіжної діяльності підрозділів протидії наркозлочинності Національної поліції України» визначаються основні напрями й особливості профілактики, попередження та припинення кримінально протиправних посягань підрозділами протидії наркозлочинності НПУ, а також окреслені найбільш ефективні заходи запобігання незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, що здійснюють підрозділи протидії наркозлочинності НПУ.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що сформульовані у роботі теоретичні положення, висновки та пропозиції можуть бути використані у: 1) науковій діяльності – як методологічне та теоретичне підґрунтя для подальшого поглиблення кримінологічних знань щодо запобіжної діяльності підрозділів протидії наркозлочинності НПУ; 2) правотворчій діяльності – для вдосконалення чинного законодавства та підзаконних актів України, які регламентують діяльність підрозділів протидії наркозлочинності НПУ в частині запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаних із незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів; 3) освітньому процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Кримінологія», «Міжнародні стандарти в галузі кримінального судочинства та запобігання злочинності», а також при підготовці підручників, навчальних посібників, курсів лекцій та інших навчально-методичних матеріалів (акт впровадження ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет» від 28.01.2021 б/н); 4) практичній діяльності – для покращання діяльності підрозділів боротьби з наркозлочинністю НПУ та інших підрозділів кримінальної поліції (акт впровадження Управління боротьби з наркозлочинністю Головного управління Національної поліції в Рівненській області від 20.01.2021 б/н).

Повнота викладу наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, авторефераті та опублікованих працях.

Основні положення дисертації викладено в семи наукових публікаціях за темою дисертації, з яких чотири статті – у наукових журналах і збірниках наукових праць, визначених МОН України як фахові видання з юридичних наук, одна стаття – у періодичному виданні іншої держави, двох тезах доповідей на науково-практичних семінарах.

Зміст поданого автореферату дисертації ідентичний основним положенням дисертації. Дисертація та її автореферат оформлені відповідно до встановлених вимог.

Позитивно оцінюючи зміст і наукове значення роботи, слід відмітити деякі критичні зауваження та побажання до роботи, а саме:

1. На с. 52 зазначено, що на законодавчому рівні термінологічно наркобізнес не визначено, що визиває полеміку серед науковців щодо змісту та ознак цього суспільно негативного явища. Автором розглянуто наукові точки зору на цей вид кримінально протиправної діяльності, зроблено узагальнені висновки щодо цієї проблематики, але не дає власне визначення поняття «наркобізнес».

2. До підрозділів протидії наркозлочинності НПУ дисертант відносить підрозділи боротьби з наркозлочинністю, карного розшуку та стратегічних розслідувань, які безпосередньо є суб'єктами запобігання незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. Цілком погоджуючись з цим, слід зазначити, що значну роль у протидії наркозлочинності відіграють й інші підрозділи кримінальної поліції, зокрема підрозділи кримінального аналізу та кіберполіції, що залишилося поза увагою дослідника.

3. Розглядаючи питання взаємодії підрозділів протидії наркозлочинності НПУ з громадськістю під час протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, нажаль автор не виокремив особливості такої взаємодії під час запобігання наркозлочинності.

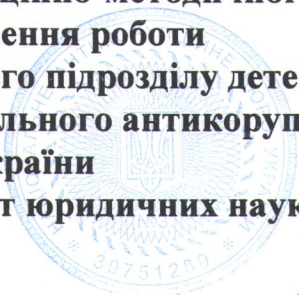
4. Результати дисертаційного дослідження ґрунтуються на значному емпіричному матеріалі, у тому числі й на результатах аналізу аналітичних матеріалів Департаменту боротьби з наркозлочинністю НПУ та результатах вивчення 138 матеріалів кримінальних проваджень. На наш погляд, дисертанту слід було викласти у додатках до роботи узагальнені результати аналізу зазначеного емпіричного матеріалу.

Натомість, вказані зауваження мають здебільшого характер побажань щодо подальшого покращення наукової роботи або є дискусійними та не

знижують у цілому достатньо високого рівня і позитивної характеристики дисертаційного дослідження В. В. Кузика за темою «Кримінологічні засади діяльності підрозділів протидії наркозлочинності Національної поліції України», що є завершеною кваліфікаційною науковою працею, виконаною особисто здобувачем у вигляді спеціально підготовленого рукопису, який містить науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, наукові положення, характеризується єдністю змісту та свідчить про особистий внесок здобувача у науку кримінології. У ній отримано нові науково обґрунтовані результати, що у сукупності мають істотне значення для теорії й практики протидії наркозлочинності та запобіжної діяльності Національної поліції України.

Дисертація відповідає вимогам п.п. 9, 11 Порядку присудження наукових ступенів, що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40, а її автор, Кузик В'ячеслав Васильович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право.

Офіційний опонент:
детектив відділу
організаційно-методичного
забезпечення роботи
Головного підрозділу детективів
Національного антикорупційного
бюро України
кандидат юридичних наук

Олександр МІЩАНИНЕЦЬ